

EL DESIG EN EPICUR

Ramon ALCOBERRO

Segons la teoria epicúria, el plaer és alhora principi i fi de les nostres accions. Som éssers que desitgen i, en la mesura que aconseguim satisfacció per als nostres desigs aconseguim plaer. Però no tots els desigs valen el mateix ni tots els plaers poden créixer infinitament. El límit del plaer està en l'apaivagament del dolor. Més enllà no pot augmentar sinó, com a molt, variar. El mateix nom d'«Epikuros», significa en grec 'el que socorre' i la millor manera de socórrer i ajudar els humans és fer-los conscients de la naturalesa dels seus desigs.

Posats a classificar, Epicur diferencia tres menes de desigs: els buits, els naturals i els naturals i necessaris. Els primers s'ha de proscriure, resulten potser molt humans però causen dolor i misèria. No procedeixen de cap necessitat natural (el desig de glòria), ni aporten res, a part de dolor, quan no són satisfets (el desig d'immortalitat). La primera clau per ser feliç és prescindir-ne.

La segona categoria de desigs, els naturals (per exemple els de caire sexual), no s'ha de prohibir però cal controlar-los. Quan se'ls deixa lliures, els desigs sexuals poden ser perillosos perquè ens fan perdre el domini sobre nosaltres mateixos. Com diu a la Sentència Vaticana (51): «les coses de l'amor mai no són profitoses i cal alegrar-se de què no ens perjudiquin».

La situació estable del plaer, l'única que ens preserva del patiment, és la que prové dels desigs naturals i necessaris, que són de tres tipus per ordre d'importància decreixent: els desigs necessaris per a la felicitat, els necessaris per a l'absència de pertorbació del cos i, finalment, els necessaris per a la vida (Carta a Meneceu, 127).

Comprendre això permet que el savi progressi en el camí de la felicitat, que s'allunyi dels desigs buits, que satisfaci de manera restrictiva els plaers naturals i que es centri en els plaers naturals i necessaris, entre els quals hi ha el de l'amistat. Res no és tan plaent com la relació d'amistat recíproca en què donem perquè estem segurs de rebre de manera equivalent. La regla sobre els desigs, Epicur la dona en la Sentència Vaticana (51): «A tots els desigs cal aplicar-los la següent pregunta: 'Què em succeirà si es realitza allò que pretén aconseguir el meu desig i què em succeirà si no es realitza?'»